I

Родина Ґланів ще довго публікуватиме в газетах про лейтенанта Ґлана, що зник без сліду, та він більше ніколи не повернеться. Він помер, і я навіть знаю, як це сталося.

Якщо я попри все завів про це мову, то мене зовсім не дивує, що родина так намогливо його шукає, бо Томас Ґлан з багатьох поглядів був надзвичайною людиною, яку любили. Я визнаю це задля справедливості, хоча в моїй душі досі жива ворожість до Ґлана, а згадки про нього пробуджують мою ненависть. З себе він був красень, молодість у ньому хлюпала через край, ще й умів зачаровувати. Коли він дивився на когось своїм гарячим звіриним поглядом, то неабияк відчувався його вплив, навіть я відчув це на собі. Одна пані, було, казала: "Своїм поглядом він доводить мене до нестями, я хвилююсь так, ніби він до мене торкається".

Але в Томаса Ґлана були свої вади, і я не маю наміру їх приховувати, бо ненавиджу його. Часом він бував такий легковажний, як дитя, і такий добродушний, що, може, саме це в ньому й захоплювало молодиць, Бог його зна. Він міг базікати з жінками й реготати з їхніх нісенітниць, чим їх і вражав. Про одного дуже огрядного міщанина він патякав, що той, мовляв, носить у штанах лантухи з салом, і сам сміявся з свого дотепу, хоча я через такий дотеп згорів би з сорому. Десь трохи згодом, коли нам випало мешкати в одному будинку, він виявив свою нерозважливість ще й таким чином: якось уранці зайшла до мене моя господиня й спитала, що я бажаю на сніданок, а я зопалу відповів: "Одну яйцю і скибку хліба". Томас Ґлан саме сидів у моїй кімнаті (він жив аж на горищі, просто під дахом) й по-дитячому засміявся, так його потішила моя несуттєва обмовка. "Одну яйцю і скибку хліба",— повторював він, як заведений, поки я з подивом глянув на нього, заткнувши йому цим рот.

Можливо, пізніше мені спаде на думку ще багато його кумедних рис, тож я і їх запишу без аніякісінького жалю, бо він не перестав бути моїм ворогом. Чого це я мушу виявляти свою шляхетність? Однак хочу визнати, що варнякав він лише тоді, як п’янів. Та хіба не прогрішається добряче той, хто пиячить?

Коли восени 1859 року ми з ним зустрілися, йому виповнилось тридцять два роки. Ми обоє були одного віку. Тоді він носив густу бороду й вовняні сорочки, в які ото вбираються мисливці; ті сорочки були занадто відкриті, а часом він ще й не застібав верхнього ґудзика. Спершу його шия здалась мені напрочуд красивою, та оскільки він перетворився на мого смертельного ворога, то мені вже не здавалось, що його шия красивіша за мою, хоч я свою не дуже виставляю. Уперше я його стрів на річковому судні, ми добивалися в одну й ту ж місцевість, де збирались полювати, й відразу ж вирішили мандрувати вглиб країни на возі, запряженому волами, якщо не можна буде далі їхати потягом. Я навмисне уникаю називати місцевість, куди ми подорожували, щоб ніхто не взяв слід. Проте родині Ґланів спокійнісінько можна не друкувати оголошень про свого родича, бо він помер у тій місцевості, куди ми мандрували і якої я не хочу називати.

А втім, я чув про Томаса Ґлана ще до нашої зустрічі; його ім’я було мені знайоме. Я чув, що він мав зв’язок з одною молодою норвежкою з заможної родини і якимось чином її скомпрометував, після чого вона з ним порвала. Тоді він через свою телячу впертість присягнувся поквитатися з самим собою, а та пані дала йому можливість чинити все, що заманеться, то її не обходило. Власне, відтоді ім’я Томаса Ґлана було у всіх на устах; він мовби знавіснів, пиячив, робив бешкет за бешкетом і пішов з військової служби у відставку. Ну й дивний спосіб помсти він обрав!

Була ще й інша версія його любовного зв’язку з тією молодою пані. Мовляв, він її нічим не скомпроментував, просто її родина показала йому поріг, а сама вона йому посприяла, бо до неї посватався шведський граф, і мені якого я не називатиму. Однак у цю версію я вірю менше й

правдивішою вважаю першу,— все-таки я ненавиджу Томас Ґлана й думаю, що він здатен на найгірше. Проте, хоч як там воно було, а сам він ніколи й словом не прохопився про свій зв’язок із тією вельможною пані, а я не розпитував. Що мені до того?

Поки ми пливли річкою, я не пригадую, щоб говорили про щось інше, як про невеличке село, до якого ми добивались і де жоден із нас досі не був.

— Кажуть, там є якійсь готель,— мовив Ґлан і глянув на карту.— Якщо нам пощастить, ми там оселимось. Його господиня — стара англійка, мені сказали, що вона метиска. Вождь живе у сусідньому селищі, має багато дружин, деякі ще десятилітні.

Тоді я не знав, чи вождь мав багатьох дружин і чи в селі був якийсь готель, тому нічого не відповів, а Ґлан усміхнувся, і його усмішка здалася мені прекрасною.

Зрештою, я й забувся, що його аж ніяк не можна було назвати бездоганним чоловіком, хоч з виду він був як намальований. Сам він хвалився, що на лівій нозі в нього давня вогнестрільна рана і що на всяку переміну погоди ця рана страшенно крутить.

II

Через тиждень ми поселилися в тій великій хатині, що була відома як готель і господинею якої була стара англійська метиска. О, що то за готель! Стіни були з глини й подекуди з дерева, наскрізь поточеного білими мурахами, що лазили скрізь. Я замешкав у кімнаті, розташованій біля вітальні, де було одне вікно з зеленою, не дуже чистою шибкою. Ґлан вибрав манюсіньку комірчину аж на горищі, з одним вікном, що виходило на вулицю, але там було набагато темніше й гірше. Сонце так насмалювало солом’яну стріху, що в його кімнатчині й удень і вночі стояла нестерпна задуха; до того ж туди вели не сходи, а поганенька

приставна драбина на чотири щаблі. Чим я міг зарадити? Я дав Ґланові вибирати самому:

— Тут дві кімнати: одна внизу, а друга вгорі. Вибирайте!

Ґлан оглянув обидві кімнати й вибрав горішню, може, щоб мені дісталася краща. Але хіба я не подякував йому за це? Я нічим йому не зобов’язаний.

Поки стояла страшна спека, ми не ходили на полювання, а збавляли час у хатині. Спека таки була неймовірна. Уночі ми навішували навкруг своїх лежанок сітку від комах, то все-таки, бувало, що всередину безшумно залітали сліпі кажани, наражались на наші сітки й проривали їх. У Ґлана таке траплялось куди частіше, бо він постійно через цю спеку мусив тримати душник відчиненим. Але зі мною такого не бувало. Вдень ми лежали на матах перед хатиною, курили й спостерігали за життям у наших хатинах. Тутешні жителі були темношкірі й товстогубі, всі вони мали кільця у вухах і драглисті карі очі; ходили вони майже голі — з самою смужкою бавовняної матерії чи сплетеним листям навколо стану, а жінки, крім того, носили ще й куценькі бавовняні спіднички. Всі діти вдень і вночі тинялися голі-голісінькі, а їхні здоровенні випнуті животи блищали від олії.

— Жінки занадто гладкі,— сказав Ґлан

І мені здавалось, що жінки тут занадто гладкі, й, може, навіть не Ґлан, а я перший подумав таке; але з Ґланом я про це не сперечатимусь і залюбки віддам йому належне. Втім, не всі жінки були бридкі, хоча й мали гладкі набряклі обличчя. Я стрів у селищі одну дівчину, юну напівтамілку з довгими косами й білосніжними зубами,— вона була поміж усіх просто красуня. Якось увечері я наткнувся на неї край рисового поля; вона лежала на животі у високій траві, махаючи ногами. Вона була не проти зі мною поговорити, й ми теревенили стільки,

скільки мені хотілося. Ми розійшлись удосвіта, і вона пішла не відразу додому, а вдала, ніби ночувала в сусідньому селищі.

Ґлан того вечора просидів у селищі біля хатинки разом із двома молодюсінькими дівчатками — навряд чи їм було хоч по десять років. Він точив ляси і пив з ними рисову горілку — йому це подобалось.

Днів через два ми подались на полювання. Пройшовши чайні дільниці, рисові поля й луки, ми лишили селище позад себе, завернули в бік річки й ступили в ліс, де росли дивовижні, незнайомі нам рослини й дерева: бамбук, манго, тамаринд, тик, мигдаль, маслини, — о, бозна-що там росло, ми не дуже на тому розумілись. Але річка була мілководна, і так триватиме аж до сезону дощів. Ми підстрелили диких голубів і курей, а надвечір побачили двох пантер; а ще над нашими головами літали папуги. Ґлан стріляв страшенно влучно, ніколи не промахувався; либонь, його рушниця була краща за мою, часом і я стріляв дуже влучно. Я ніколи цим не вихвалявся, а Ґлан часто казав: "Зараз попаду в хвоста, а зараз почухаю голову". Казав він це перед тим, як спускав курок, а коли птах падав додолу, то виявлялось, що Ґлан справді влучав йому в хвоста чи в голову. Тоді, як ми натрапили на тих двох пантер, Ґлан будь-що рвався стріляти по них з свого дробовика, та я його відмовив, бо вже смеркалося й у нас лишилось не більше двох патронів. А йому заманулось похизуватися, що він аніскілечки не боїться стріляти по пантерах дробом.

— Прикро, що я таки не вистрелив!— сказав він мені.— Чого ви обережні, як той біс? Хочете довго жити?

— Я тішусь, що ви вважаєте мене мудрішим за себе,— відповів я.

— О, не будемо сваритись через такі дрібниці,— сказав він згодом.

То були його слова, а не мої; хотів він зі мною посваритися, то нехай — у добрий час! У мене до нього вже прокинулась неприязнь через його

легковажну поведінку й спокусницькі манери. Учора ввечері я спокійнісінько йшов собі зі своєю приятелькою напівтамілкою Маґґі, — обоє ми були в чудовому настрої. Ґлан сидить перед хатиною і, коли ми його минаємо, вітається й усміхається до нас; Маґґі побачила його вперше і зацікавлено накинулась на мене з розпитуванням. Він справив на неї таке сильне враження, що, попрощавшись, ми пішли кожен своєю дорогою, — вона не проводила мене додому.

Коли я заговорив про це з Ґланом, він прикинувся, що то його не обходить. Та я нічого не забувся. Не мені ж він усміхався тоді, як минали ми хатину, а Маґґі.

— Що то вона вічно жує?— спитав він мене.

— Не знаю,— відповів я,— має зуби, то й жує.

Для мене не було нічого нового в тому, що Маґґі вічно щось жувала, я давно це помітив. Але вона жувала не бетель, бо її зуби були білі, мов сніг. Де там! Вона мала звичку жувати найрізноманітніші речі, пхала їх до рота, мовби якусь лагоминку. Гроші, клапті паперу, пташині пір’їни,— жувала будь-що. Та в кожнім разі це її не принижувало, бо, попри все, вона була красунею цього селища; а заковика в тім, що Ґлан мені заздрив.

Наступного вечора ми з Маґґі помирились.

III

Збіг тиждень, ми щодня ходили на полювання і вбивали силу-силенну дичини. Одного разу, тільки ми зайшли в ліс, Ґлан схопив мене за руку й прошепотів: "Стійте!" Тої ж миті він приставляє рушничий приклад до щоки й стріляє. Він застрелив молодого леопарда. Я також міг би його встрелити, та Ґлан приберіг цю честь для себе і встрелив перший. "Тепер знов почне чванитися собою!" — подумав я. Ми підійшли

до звіра, він був мертвий, лівий бік йому розірвало й куля застрягла в спині.

Я не зношу, щоб мене хапали за руку, й тому сказав:

— Я також міг би зробити цей постріл.

Ґлан глянув на мене.

Я знов кажу:

— Чи ви, може, не вірити, що я міг би?

Ґлан і тепер нічого не відповідає. Натомість він ще раз проявляє своє хлоп’яцтво й заново стріляє в мертвого леопарда — цього разу в голову. Я сторопіло дивлюсь на нього. А він пояснює:

— Мені не хочеться, щоб знали, що я попав леопардові в бік.

О, він був надто марнославний, щоб допустити такий грубий постріл! Він у всьому хотів бути перший! Ну й дурень він був! Та що мені до того, я не думав його виказувати.

Увечері, коли ми принесли мертвого леопарда в селище, багато хто з тутешніх прибіг на нього подивитись. Ґлан сказав лише те, що ми застрелили його вранці, більш нічого. Прийшла й Маґґі.

— Хто його вбив?— спитала вона.

— Ти ж бачиш, ось дві рани, ми вбили його вранці, коли пішли з дому,— і Ґлан, перевернувши звіра, показав ті дві рани — одну в боці, в другу в голові.— Сюди попала моя куля,— показав він на рану в боці, бо через своє хлоп’яцтво волів уважити постріл в голову мені.

Я не захотів його поправляти, то й не поправив. А потім Ґлан заходився частувати весь тутешній народ рисовим пивом. О, він напував кожного, хто хотів пити!

— То ви його вдвох убили,— мовила Маґґі собі під ніс, а сама не зводила очей з Ґлана

Я відвів її вбік і спитав:

— Чого це ти прилипла до нього очима? Хіба поруч немає мене?

— Та є,— сказала вона.— Слухай-но, я прийду сьогодні ввечері.

Наступного дня Ґлан отримав листа. Доставив його посланець з річкової служби, зробивши гак сто вісімдесят миль. Лист був написаний жіночою рукою і я, було, подумав, що, може, написала його колишня приятелька, та вельможна пані. Прочитавши листа, Ґлан нервово засміявся й тицьнув посланцеві трохи чайових за доставку. Та сміявся він недовго, незабаром замовк, спохмурнів і тільки сидів, втупивши очі перед себе. Ввечері він добряче нализався з одним тутешнім карликом та його сином, чіплявся до мене з обіймами й дуже хотів напоїти.

Потім він вибухнув сміхом і мовив:

— Ми обоє живемо посеред Індії й стріляємо дичину, еге ж? Ну й кумедія! Я п’ю за всі королівства й країни світу, а ще за всіх красивих жінок, заміжніх і незаміжніх, далеких і близьких! Ха-ха! Уявіть собі: заміжня жінка залицяється до чоловіка! Заміжня жінка!

— Графиня!— в’їдливо сказав я.

У мене вийшло надто в’їдливо, і я завдав йому болю. Він ошкірився, мов пес, бо йому стало боляче. Нараз він зморщив чоло, закліпав очима й глибоко задумався. чи не ляпнув, бува, чого зайвого, вдаючи, як

багато для нього важить та несуттєва таємниця. Але цієї ж миті до нашої хатини примчали діти й зарепетували:

— Тигри, йо-йой, тигри!

Майже біля самого селища тигр поволік у чагарі, що тягнулися до річки, чиєсь дитя.

Цього було досить для п’яного й пригніченого Ґлана: він схопив свою гвинтівку й помчав у чагарі, навіть не вдягнувши капелюха. Та чого він зараз узяв гвинтівку, а не дробовика, якщо справді був такий відважний? Він мусив перебрести річку, хоча це було трохи небезпечно, щоправда, води в ній до сезону дощів майже не було.

Згодом я почув два постріли, а відразу за цим ще й третій. "Три постріли в одного звіра!— подумав я.— Навіть лев упав би після двох пострілів, а це ж всього-навсього тигр!" Проте навіть ці три постріли були даремні: коли Ґлан прибіг, дитя було геть розтерзане й наполовину з’їдене. Якби він не був п’яний, як чіп, то він і не намагався б його врятувати.

Ніч він провів у гульбі та п’янстві в сусідній хатині з якоюсь вдовицею і двома дочками, Бог його знає, з котрою з них.

Протягом двох днів Ґлан не прохмелявся й на хвильку ще й здобув собі багатьох дружків по чарці. Марно він припрошував мене пристати до пиятики: в нього вже і язик заплітався, коли дорікав мені, що я до нього ревную.

— Ваші ревнощі Вас засліплюють!— сказав він.

Мої ревнощі! Я до нього ревную!

— Ну, знаєте, ревнувати до вас! З якого дива я ревнував би до вас?

— О, так ви не ревнуєте до мене,— відповів він.— До речі, ввечері я заглянув до Маґґі, вона, як завжди, щось жувала.

Відповідь я лишив при собі.

IV

Ми знов почали ходити на полювання. Ґлан відчув, що був несправедливий до мене й попросив вибачення.

— Як мені все це набридло,— сказав він.— Я волів би, щоб одного дня ви промахнулись і всадили кулю мені в горло.

Може, це лист від графині розвередив його душу спогадами, і сказав:

— Як постелеш, так і спатимеш.

З кожним днем він ставав усе мовчазніший і похмуріший, більше не пив і ні з ким не вступав у розмову, щоки в нього позападали.

Одного разу я раптом почув під своїм вікном балачку й сміх. Я виглянув: Ґлан знов був веселенький, він стояв й голосно базікав з Маґґі. Він просто зі шкури пнувся, щоб її зачарувати. Маґґі, либонь, ішла із дому, а Ґлан її підстеріг. Їм навіть на думку не спало, що вони розважаються прямо під моїм вікном.

Мене всього кинуло в дріж, я звів курок на своїй рушниці, а тоді знов його спустив. Вибігши надвір, я взяв Маґґі за руку й ми мовчки пішли селищем. Ґлан відразу зник у хатині.

— Чого ти знов з ним балакаєш?— спитав я Маґґі.

Вона не відповіла.

Я геть знавіснів, моє серце калатало з такою силою, що я ледве зводив дух. Ніколи ще Маґґі не була красивішою, як зараз, я зроду не бачив красивішої за неї білої дівчини, тож забувся, що вона напівтамілка, я втратив через неї голову.

— Скажи мені, чого ти з ним балакаєш?— спитав я.

— Мені він більше до вподоби,— відповіла вона.

— Він тобі більше до вподоби, ніж я?

— Атож.

Виходить, він їй більше до вподоби, хоч я вволю мін би з ним позмагатися! Хіба я не був з нею лагідний? Хіба не дарував грошей і подарунків? А він що зробив?

— Він з тебе глузує, каже, що ти вічно щось жуєш,— сказав я.

Вона не зрозуміла, і я гарненько їй розтлумачив: мовляв, вона має звичку завжди щось тягнути до рота й жувати, а Ґлан над цим сміявся. Це вплинуло на неї дужче, ніж усе інше, що я казав.

— Слухай-но, Маґґі,— вів я далі,— ти будеш моєю назавжди. Хочеш цього? Я думав про це, я візьму тебе з собою, як їхатиму звідси. Я збираюся з тобою одружитися, чуєш? Ми поїдемо до моєї країни й будемо там жити. Ти ж хочеш цього?

Це також неабияк на неї вплинуло. Маґґі пожвавішала й, гуляючи зі мною, торохтіла, як заведена. Всього раз вона згадала Ґлана, коли спитала:

— А Ґлан з нами поїде?

— Ні,— відповів я,— не поїде. Це тебе засмутило?

— Ні-ні,— випалила вона.— Я цьому рада.

Більше вона про нього не забалакувала, і я трохи заспокоївся. Я попросив, і вона пішла до мене додому.

Коли через дві години вона мене лишила, я поліз драбиною до Ґланової кімнати й постукав у благенькі очеретяні двері. Він був удома.

Я сказав:

— Я прийшов застерегти вас — завтра ви, мабуть, не йдіть на полювання.

— Чого це?

— Бо я не певен, що не промахнуся й не всаджу вам у горло кулю.

Ґлан нічого не відповів, а я зійшов донизу. Звісно, після цього застереження йому не варто було йти завтра на полювання. І навіщо він заманив Маґґі під моє вікно й голосно з нею базікав? Чого він не повернувся додому, якщо справді в листі його кликали повернутись? Замість того він місця собі не міг нагріти й, зціпивши зуби, вигукував хтозна до кого:

— Ніколи! Ніколи! Хай мене краще пошматують!

А вранці, після мого вечірнього попередження, Ґлан усе-таки стояв біля мого ліжка й галасував:

— Вставайте, друже! Не може бути погоди кращої, як нині, ми мусимо щось вполювати. А вчора ввечері ви ляпнули дурницю.

Ще не було навіть четвертої, та я враз підвівся й зібрався в дорогу, бо ж він знехтував моїм застереженням. Перед тим, як виходити, я зарядив свою рушницю, зробивши це на його очах. До того ж погода була не така гарна, як він її вихваляв, сіяла мжичка, — отже, він неабияк з мене глумився. Та я вдав, ніби мені байдуже, і мовчки пішов з ним.

Цілий день ми блукали лісом — кожен зі своїми думками. Ми нічого не встрелили, весь час прогавлювали дичину, бо думали зовсім не про полювання. Десь опівдні Ґлан почав заходити попереду мене, мовби давав мені кращу нагоду вчинити з ним те, що я хотів. Він просто підставляв себе під мою рушницю, але я витримав і цей його глум. Увечері ми повернулися додому і все обійшлося благо. Мені подумалось: "Може, тепер він отямиться і залишить Маґґі в спокої!"

— Це був найдовший день у моєму житті,— сказав Ґлан увечері, коли ми стояли біля хатини.

Більше ми ні про що не говорили.

Протягом наступних днів він ходив хмурий, як ніч, напевно, знов через того самого листа. "Я цього не витерплю, ні, не витерплю!" — вигукував він часом уночі, і це було чути у всій хатині. Химери довели його ще й до того, що він не відповідав на найпривітніші запитання нашої господині і стогнав навіть уві сні. "Ого, як його мучить совість!" — подумав я. Однак, хай йому грець, чого він не їде додому? Очевидно, на заваді йому стояла його пиха, він не жадав повертатися туди, де йому одного разу було відмовлено.

Я зустрічався з Маґґі щовечора, і Ґлан більше не забалакував до неї. Я помітив, що дівчина перестала жувати, вона вже геть не жувала. Я тішився цим і думав: "Вона більше не жує, на одну ваду поменшало, і я

кохаю її вдвічі дужче!" Якось вона спитала про Ґлана — і то дуже обережненько: "Чи він не занедужав? Чи не поїхав?"

— Якщо він не помер чи не поїхав, то лежить, мабуть, вдома,— відповів я.— Мені однаковісінько. Він просто нестерпний.

Та тільки ми підійшли до хатини, як побачили Ґлана,— він лежав на маті, простеленій долі, заклавши руки за потилицю і звівши погляд у небо.

— А он і він,— мовив я.

Маґґі так хутко підійшла до нього, що я не встиг її зупинити, й радісно сказала:

— Я більше не жую, ось глянь! Ні пір’я, ні грошей, ні папірців я вже не жую.

Ґлан бликнув на неї і не зворухнувся; і ми з Маґґі пішли. Коли я дорікнув їй за те, що вона зламала свою обіцянку, заговоривши до Ґлана, Маґґі заходилась виправдовуватись: мовляв, вона хотіла йому заткнути рота.

— А, ну й добре, затикай,— сказав я.— Але хіба ти задля цього перестала жувати?

Вона не відповіла.

— Ану, відповідай, невже задля цього?

— Ні, ні,— сказала вона тоді.— Задля тебе.

І я не міг їй не повірити. Чого б це вона щось зробила задля Ґлана?

Увечері Маґґі обіцяла прийти до мене й прийшла.

V

Вона прийшла о десятій: я чув її голос знадвору, вона голосно розмовляла з дитино, яку вела за руку. Чого це вона не заходила і навіщо вела за собою дитину? Я не зводжу з неї очей і в мене з’являється передчуття, що вона подає комусь знак, якщо так голосно говорить з дитиною. А ще я помічаю, що її погляд спрямований просто на горище — на Ґланове вікно. Може, він, почувши знадвору її мову, кивнув їй головою чи помахав рукою з вікна? У кожнім разі, я чудово розумів, що не треба дерти голову бозна-куди, коли говориш з дитиною, яка стоїть на землі.

Я збирався вийти до неї і взяти її за руку, та тієї миті вона пустила дитину, лишила її надворі, а сама прочинила двері хатини. Тоді зайшла в сіни. Ну ось, нарешті, нехай тільки зайде, я їй покажу, де раки зимують!

Тож я стою й слухаю ходу Маґґі в сінях, правда-правда, вона вже майже біля моїх дверей. Та замість того, щоб зайти до мене, я чую, як вона ступає на щаблі драбини, що веде вгору, на горище, до Ґланової комірчини. Я дуже чітко це чую. Я розчахую свої двері навстіж, але Маґґі вже дісталась нагору. Двері за нею зачинилися, і я більше нічого не чую. Це було о десятій годині.

Я заходжу до своєї кімнати, сідаю, беру в руки рушницю й заряджаю її, хоч уже північ. О дванадцятій годині я лізу драбиною вгору й нишкну біля Ґланових дверей. Мені чути, що Маґґі ще там, що вона кохається з Ґланом, і я сходжу донизу. О першій годині я знов лізу вгору, там тихо, як у вусі. Я чекаю під дверима, поки вони прокинуться. Ось уже третя, четверта, а вони прокинулись о п’ятій. "Ну й добре!" — подумав я і не думав ні про що більше, тільки про одне: як добре, що вони прокинулись. Але трохи згодом я почув шум і шурхіт унизу, що долинав із кімнати нашої господині, тож я мусив знов швиденько спуститися,

щоб вона не заскочила мене зненацька. Ґлан і Маґґі, видно, прокинулись, і я міг би підслухати ще більше, та довелось іти.

У сінях я сказав собі: "Дивись, вона тут пройшла, погладила мої двері своєю рукою, але, не відчинивши їх, подалась драбиною нагору, а ось і драбина, вона йшла цими чотирма щаблями". Моє ліжко ще було нерозстелене, а я зараз не ліг на нього, а сів біля вікна, злегка стискуючи пальцями рушницю. Моє серце не билось, воно тремтіло.

Через півгодини я знов чую на щаблях драбини ходу Маґґі. Припадаю до шибки й бачу, як вона виходить з хатини. На ній була куценька бавовняна спідничка, що не досягала навіть колін, а на плечах — вовняний шарф, позичений у Ґлана Крім цього, на ній більш нічого не було, а бавовняна спідничка зім’ялась, мов ганчірка. Вона йшла повільно, як і завжди, і навіть не кинула погляду на моє вікно. Потім вона зникла за хатами.

Трохи перегодом зійшов Ґлан з гвинтівкою під пахвою, повністю споряджений до полювання. Він був похмурий, як туман, і не привітався. Втім одягнув він свою найкращу одіж і мав особливо чепурний вигляд. "Вирядився, мов жених",— подумав я.

Я вмить зібрався й пішов з ним, ніхто з нас не мовив ані слова. Ті перші курочки, що нам попалися, були геть нами пошматовані, бо стріляли ми по них з гвинтівок. Проте сяк-так ми їх спекли, сидячи під деревом, і мовчки поїли. Час добіг до дванадцятої години.

Ґлан крикнув мені:

— Ви впевнені, що зарядили? Може, ми наткнемось на щось незвичне. Про всяк випадок зарядіть.

— Я зарядив,— відповів я.

На якусь мить він зник у кущах. З якою радістю я його застрелив би, порішив би, як пса! Мені неспішно, нехай він із цією думкою ще поноситься, він же прекрасно зрозумів, що я задумав, недарма питав у мене, чи зарядив я рушницю Навіть сьогодні він не зміг облишити своє чванство, он як вирядився й надягнув на себе чисту сорочку. А скільки пихи було на його обличчі!

Десь близько першої години він зупиняється переді мною, блідий та сердитий, і каже:

— Ні, я цього не витерплю! Ану, чоловіче, гляньте, чи зарядили ви свою рушницю, чи є в ній заряд?

— Пильнуйте, будь ласка, своєї рушниці,— відповів я.

Проте я дуже добре знав, чого він весь час питав мене про мою рушницю.

І він знову відійшов од мене. Очевидно, моя відповідь так присадила його неабияку настійливість, що він притих і відійшов, похнюпивши голову.

Згодом я застрелив голуба і знов зарядив рушницю. Поки я заряджав, Ґлан напівсховався за деревом і не зводив з мене погляду. Він побачив, що я справді зарядив рушницю й за хвилю на повен голос завів псальму, не просту якусь псальму, а весільну. "Він співає весільні псальми і вдягнув свою найкращу одіж,— подумав я,— таким чином, сьогодні він воліє бути неперевершеним". Він ще не доспівав до кінця, як тихою ходою, схиливши голову, пішов попереду мене, і доки він ішов, доти й співав. Він знов тримався просто під дулом моєї рушниці, наче думав: "Дивіться, зараз щось станеться, тож я співаю весільну псальму!" Але й цього разу нічого не сталося. Тоді він замовк і глянув на мене:

— Так ми сьогодні нічого не вб’ємо,— мовив він і усміхнувся, вибачаючись переді мною за свій спів на полюванні.

Проте й тієї ж миті його усмішка була прекрасна. Здавалось, ніби його душа плакала й уста насправді тремтіли, хоч він і хизувався, що в такий серйозний момент може усміхатися.

Я був не якась там молодиця , і він побачив, що не справив на мене ніякого враження. Його взяв нетерпець, він зблід, роздратовано закружляв навколо, заходячи до мене то ліворуч, то праворуч, а часом зупинявся й вичікував. О п’ятій годині я раптом почув постріл і над моїм лівим вухом просвистіла куля. Я звів очі — Ґлан стояв, ніби вкопаний, за кілька кроків від мене й пильно дивися в мій бік. Рушниця на його руці диміла. Невже він хотів мене вбити?

Я сказав:

— Ви промахнулись, останнім часом ви кепсько стріляєте.

Та він стріляв не кепсько, він ніколи не робив промахів, просто йому заманулось мене збурити.

— Помстіться ж мені, чорт би вас забрав!— заволав він.

— Як надійде мій час,— сказав я.

Ми не зводимо очей одне з одного, і зненацька Ґлан стинає плечима й кричить мені:

— Боягуз!

І навіщо він обізвав мене боягузом? Я приклав рушницю до щоки, прицілився йому в лице й вистрелив.

Як постелеш, так і спатимеш…

Тепер родині Ґланів уже не треба шукати цієї людини. Мене дратує, що я постійно натрапляю на безглузде газетне повідомлення про певну солідну грошову винагороду за повідомлення про його смерть. Томас Ґлан пішов у сиру землю через лиху пригоду — в нього влучила випадкова куля на полюванні в Індії. Суд заніс його ім’я і обставини його кончини до протоколу, записаного на скріплених аркушах. У тому протоколі й зазначено, що він помер. О, повірте мені: там сказано навіть те, що помер від випадкової кулі.